

آنادولو مجوسی

علم و ادیانده باعث آیلور مرقوم

مندرجات

کمال احمد	عایشه توزکوسی	محمد مهال	ملیت پرو لکک معناسی
فخر الدین محمدی	الاسه	حبیب عاصم	(بیلشیر بیلشیر اوکره تون)
رشاد شمس الدین	قانت و فلسفه سی	مهنی ضیا	تورک قوملری
محمد شرف	آنقره	حبیب فاضل	بالان دوکن داغری
محمد امین	(ارتجاع قارشینده کنجک)	محمد مظفر	غربت آقشامنده
محمد فاضل	اورفا شاعرلری	محمد کمال	برتقدیر تجر به سی
محمد خالد	نجاتینک شعری	مکریم خلیل	آنادولونک تشکلی
ضیاء الدین فخری	آنادولو قادیقلی	اسماعیل نامی	داغلره
محمد طاهر	عمر سیف الدین دائر	عمر بدر الدین	کوکلی
حسن جمیل	جنازه نویسی (حکایه)	صمیم کمال	اوسبای کوزل ایچون
عبدالرحیم شریف	موش اوواستده	محمد فاروق	جشمه
آناک ایزلری		ضیاء الدین فخری	تاریخچه ارضروم
		صلاح الدین محمدی	(اسولسجالشده تک تیجملری)

طوره دق کوفلنمکده اولان کتابلر ملکتهک الک هجرا یرلرینه قدر کوندلش و بو صورتله ده بیلنلرک بیلیمینلره برشی اوکر تملرینه واسطه تدارک ایدلش اولور . شوتکلیفمزک معارف وکالتی ، یاخود معارف پرور مبعوثلرمز طرفدن بیوک ملت مجلسنه عرضیه بر قانون شکننده موقع تطبیقه وضعنه دلالت ایتلرینی تمی ایلرم .

نجیب عاصم

تورک قوملری

قیرغیز ، تورکمن و ارمنی

تورک قوملرینک تک منشادن کلدیکنی ، حتی صوکرادن بیه آیرمادیغنی اثبات ایتک ایچون یابیلان بوتون سغیلره ، صرف ایدیلن بوتون غیرتله رغماً تاریخ عینی عرقک باشلیجه ایکی ویا اوچ قولک اولدجه مستقل اولاراق یاشادقلرینی قبولده اصرار ایدیور . بواوزون وسورده کلی مناقشه یی ، تحقیقی ایتدیکمز اندیشه لریمزه کوره دکلده ، وقایع حقیقی سیرینه یاخود هیچ اولمازسه اونلری نقل ایدن موجود وثائقه نظراً اداره ایدرسک داها امین بریولده یورومش اولورز .

بوراده ، ادعاکار بر نقطه نظر تعقیب ایدرک تورک عرقه داخل اولان قوملری تدقیق ایدمک دکاز . نهایت مقاله تک اسندن ده آکلاشیلاجنی اوزره ، تورکمن و او- یغورلرک تاریخلرنده کی آیریلقله ، هراکیسندن ده باشقه بر موجودیه مالک اولان قیرغیزلردن بحث ایده جکمز .

بالکمز موضوعه کیرمزدن اول ، عرق ، قوم و ملت کلمه لرینه ویردیکمز قیمتی ، قصد ایتدیکمز معنای تصریح ایتک ایجاب ایتسه کرکدر . عرق دیه عینی منشادن کلن ، عضوی و تشریحی تشکلات اعتباریه عینی اصله مربوط اولان انسانلرک هیئت مجموعه سنی آکلیورز . قوم تعبیریه عرقک بر شعبه سنی قصد ایدیورزکه ، اوراده فردلر اجتماعی تعفی اعتباریه عینی اصله مربوطدر ؛ یعنی عضویاً بر منشادن کلمه بیه ، اعتباری اولاراق کندیسی عینی جده مربوط عد ایدر . نهایت ، ملت تعبیریه ده ، کندیسی اجتماعاً عینی جده مربوط عد ایدن انسانلرک تاریخی بروطن داخلنده برلکترینی دویملرینی آکلیورز .

ایشته ، تاریخی دولدوران بر چوق بویوک عرقلر کبی تورک عرقی ده احتوا ایدن قوملری بونقطه نظردن تفریق و مطالعه ایتک ایستوروز .

۱ . — قیرغیز : بو بویوک تورک قومنک بلکه تورکمنلر قادار اسکی بر تاریخی وار . بوکون حالا (بوزغا باتیر) افسانه سی ، بیکار بریلری و شرقلریله قومی وحدتی محافظه ایدیور . قیرغیزلرک هپسی کوچهدر . شهرلره برلشلر محدوددر . تورکستانده قونوشولان اوزبک [شیان خانک اوغلنه نسبت] تورکمن ، قیرغیز لسانلرندن صوکنجیسی کیت اعتباریله دیکرلرینه غالبدر . صارتلری ، قازاقلری ، اق قالمقلری تاریخده مستقل جماعتلر حالده کوربورسوقده بوکون قیرغیز غنغنه سینه باغلانمشلردر . تورکستانده ، فصللره آیرمتسزین بدی میلیون قیرغیز وار . چین تاریخلری بو قومه (کیدسو) و (هاقاس) دیورلر .

دوقوزنچی میلاد عصرینک نصفده اورتا آسیانک حاکمی ، افندیسی قیرغیزلردی . قیرغیزلر صوکرادن ایکییه آیرلمشلردر : قازاق قیرغیز وقارا قیرغیز یاخود بوروتلر . اصل قیرغیزلر بو ایکنجیلردر . بونلر زمانمزده (نینسی) ، (آباقان) و (اوب) نهری حوالیسند اوطورورلر . ۱۶۰۶ ده (باراینجی) قبیله لرله برابر روس اداره سیه کیرمشلردر . ۱۶۳۲ ده بهتان اسمند خاتلری قازاق وقارا قیرغیزلری اطرافنه طوبیلارق روسیه یی قورقوده جق بویوک بردولت تشکیل ایتدی .

(اوشال شجره تورکی) مؤلفی (ابولغازی بهادر خان) بونلری اوغوزک طورونی (قرغز) آدی بر بکدن توره دیکنی سوبله بورسده حقیقته اوغوز غنغنه سیله رابطه لری یوقدر . تورکمن خاقانی (موقان) ک یانندن دونن بیرانس سفیری زده مارق ۵۶۹ ده بر کرخیز ویا قیرغیز اسیرینی مملکته کوتورمشدی . قیرغیز حقنده کی قیدلره اورخون کتابهلرنده تصادف اولونیور . بویوک بر (یوغ = ماتم) مراسمه ریاست ایتک اوزره قیرغیز قاغانی (بالبال) انتخاب اولوندی . چین مورخی (ماتوآن لهن) بونلری (اوینور) نرله عینی اصلدن عد ایدیور . هیونغ - نولر زماننده چین تاریخلری بونلری (کیان قوئن) عنوانیه ذکر ایدیورلر .

(قلاپروت) ک ادعاسنه کوره هاقاس دنیلن قیرغیزلر بوکونکی کوچهلردن چوق مدنی وجوق قدرتلی ایدی لر . اوزمان خصوصی بریازیلری موجود اولدینی کچه عربلر ، بخارالیر ، وولغاودون اوزرنده یاشایان خازار تورکریله دائمی صورتده اقتصادی مناسباتده

یالاره درکن داغلری

برکون بالان دوکن داغندن کچدم
آرتق صوگ ایشیقلر سونوب چاقارکن .
تا اوزاقده اسکی برخانی سچدم
یولجیلر اوکنده آتشی یاقارکن .

**

بوداغلر نه یوجه ، یامان داغلردی ،
باشنده بربرور دونر ، چاغلاردی ،
دهرینده کی سسلر اوسدالردی ،
بکوپوکللی ایرماقذر دورماز آقارکن .

**

قات قات بولولطری باشله دهلیم ،
چیقدم ، چیقدم اُک دیک برینه کلدم ؛
بردنبه برقوش کی یوکلدم
باشی قالدیروب کوله باقارکن ...

نجیب فاضل

بولونیورلردی . موسیو ادوار شاوان (اون
ایکی حیوانلی تورک قومی) آدلی اثرنده اسکی
آسیا مدینتده بویوک برموقعی اولان بوتقویمک ده
قیرغیزلر آراسنده دوغدیغنی اثبات ایتشدر .
جامع التواریخ و اوшал شجره تورکی ده بونلر
عائد زنکین معلومات واردر . (ابن خوقل)
قیرغیزلرک دوغوز اوغوز ، کپاک ، بحر محیط ،
خرچ مملکتی ، اوغوز ایلی آراسنده یاشادقلرینی
سویله مکدهدر . روسلر بو قومی اطاعت آلته
آبایلمک ایچون چوق چابالامشلردر . چار
حکومتی زماننده کندیلرینه سلاح طاشیق
وعسکره آلتماق مساعدلری ، تورکمنلره
برابر بخش ایدیشدی . اگر قیرغیزلر برلشه جک
وآرالرندن اوقور یازار ، منور کیمسلر چیقا-
جق اولورسه بخارانک یوقاریسنده قالان اصل

تورکستانک استقبالی بو قومک آلدند دیمکدر ، تورکمنلر یالکز قزیل قوم حوالیسنده
اوطوردقلری ایچون یوقاری تورکستانده نفوذلی یوقدر . بخارانک و شهرلرک تاجیکلرینه
کلنجه بونلر قدرتلرینی غیب ایتش ، محمله شمش برقالا بلندن باشقه برشی دکلدرد .

صارتلر ، قارا قالالقلر و دیگر بعضی تورک قیللری قیرغیزلاشدقلری یعنی قیرغیز
عقنه نه داخل اولدقلری حالده تورکمنلر تماماً آیری و مستقل قالمشلردر . یاقوت حموی
(معجم البلدان) نده ابودلفک برسیاحتنامه سندن بحث ایدیور . بو آدام آل سامان
زماننده قیرغیزلر آراسنده دولاشارق عادت و مشوارلرینی حکایه ایتشدر .

اوزمان اوغوزلر کی قیرغیزلرده مسلمان اولماشلردی ، بو قومک اسلامیتی قبول
ایدیشی اولدجه یی برشیدر . موسیو هایکل (صارتلر مسئله سی حقنده قومی تدقیقلر) [۱]
آدلی کتابنده بو قوم حقنده اوزمانه قادار سرد ایدیلن فکرلری رد ایدیور . بعضلری
بو قیللرک سامی ، بعضلری ایسه دوغرودن دوغرویه قیرغیزلردن اولدیغنی ، برقم
مؤلفلر ایسه موغول - تورک تصالبدن دوغدقلرینی سویلورلر . حقیقت شوکه صارتلر

غربت آقشامنده

غربت آقشامنده دویدیم حزنی
بو حیرا حیطک هریری بیلیر ،
بو یالکز حیاته کچن هر کونی
حیرانی قلبک کدری بیلیر .

چکدیکم آلی ، جوری ، محنتی ،
روحک دویدینی بو آذیتی ؛
قلبنده حیرانله ارض غربتی
دیار دیار کرهن سرسری بیلیر .

**

آقشام اولدی آرتق کونش باتمده ،
قاراکنی دردمه دردلر قاتمده ،
ایچیمک نه قدر حزنی آرمده ؛
اویقوسز کیجه نک سحری بیلیر .

(محمود مظفر)

قیرغیز اصلندن اولموب مستقل بر تورک قومی
اولقله برابر صوکرادن قیرغیزلاشمش و او
جماعتک عنعنه سه باغلانمشلردر . روس تورکیا
تخیلرندن موسیو میریقا (قیرغیز خرافه لری) [۲]
اسمیه یازدیغی دیگر بر اثرده قیرغیز قبیله لری
آراسنده - بو کون بیه - اسلامدن اولکی اعتقاد
وعادتلردن برچو عنک یاشادیغنی سوبیلور . موسیو
(شاشکوف) ، (پاتوسیف) و (کوزنیسوف)ک
قیرغیزلرک ابتدائی دینلری حقیقده یازدقلری
نه تودلر ، شامانلق آیینلری اوزرنده یابدقلری
درین تدقیقلر بوقومک تورکمن عرف و عننه -
سندن نه درجه ده آیرلدیغنی ایضاح ایدر .
تورکمنلر اسکیدن بری کندیلرندن آری اولان
تورک قوملرینه طبع و مزاج اعتباریه براسم
ویر یورلردی . دوقوز اوغوزلره (اویغور) ،

برقسنه (قلاچ) ، بعضلرینه (اوتغون) کبی
معناسه اولارق (خرخیز) وقاچاق معناسه
اولارقدده (قزاق) دییورلر . حاصلی
قیرغیزلر تورک تاریخنده مستقل بر جریان
یاپان باشلی باشه بر قومدر .

۲ . — اویغورلر : بوقومک تورک وحتی آسیا
تاریخنده مختلف مدینتلره متوسط
وظیفه سی کورمه لری اعتباریه اهمیتلی برموقی
وارددر . بو کونکی وضعیتلری ایسه ماضیده کی
دورلرینه کوره فوق العاده دوشکوندر . تاریخلری
اوچ دوریه آیرمق قابلدیر :
برنجی دوره — اویغورلر بودرده قولا و سلنگا
نهرلرینک جنوب حوالیسندده
— مستقل برحاله - بش یوز میلاد سنه لرینه
قادر یاشادیلر . بو ائشاده اون بش بو یوک
(تیه له) قبیله سی ایچنده یالکز بر اولوسدن
مرکب افاق بر جماعت ایدی لر . بو دورک
نهایتلرندده اویغور قبیله لری تورکمنلرک اداره
سنه کیدی . بو استقلال ضیاعی بر عصر قادر
دوام ایدیور . (۶۳۰) سنه لری جوارنده تورکمنلرک
انحلالی اوزرینه استقلاللرینی تکرار
قازاندی لر .

[۲] عینی کتبخانه ده (۲۰۰) نومروه ده

ایکنجی دوره — ایکی عصر قادار دوام ایتدی . ایلك عصرده اویغورلر چينك
 حایه‌سنده ایدیلر . پایتختلری (خوجو) شهری اولقله برابر ، دیگر مدینه‌لر موضعی
 استقلاللرینی محافظه ایدیورلردی . ماورای‌النهر و افغانستان جوارنده کی آق هولر
 وتوخاریلر واسطه‌سیله ایران و هند مدینتلیله مناسبتده بولونیدیلر . ایکنجی عصرده اویغورلر
 بعض تورک قوملریله اتفاق ایدرک اسکی افندیلری اولان تورکمنلرک صوک حکومتلری‌ده
 ضبط ایدرک مانچوریدن ایلیه قادار حوالی‌نی اشغال ایتدیلر . اووقت اویغورلر بوکیش
 ایمپراطورلرلری اداره‌ایده بیلک ایچون خوجودن ماعدا ، برده قلعا حوضه‌سنده واورخون
 اوزرنده قره بالغاسون شهرینی تأسیس ایتدیلر . ۸۴۰ جوارنده قیرغیزلر چونقاریدن
 خاشارق شرقی استیلايه باشلاخجیه قادار اویغور دولتی یاشادی .

اوچنجی دوره — قیرغیز حاکمیتدن قورتولایلین برزمره شرقی تورکستانده کی
 اسکی اویغور سلطنتی احیا ایتدی . اون ایکنجی میلاد عصری ابتدائینه قادار دوام ایدن
 بوسوک اویغور حکومتی‌ده نهایت ختیان تاتارلرینک فاصله‌سز تهاجرلیله انحلال ایتدی .
 قره‌خطایلر تورکلری صحنه‌دن چکدرک جنگیره صاغلام برزمین حاضرلادیلر . اویغورلره
 اوزون مدت پایتختی ایدن خوجو یاخود (قاراخوجا) شهرنده یاپیلان عتیقات تحریرلی
 بوعصرک ایلك سنه‌لرنده چوق زنگین و طاللی نتیجه‌لر الده ایتشدر .

اگر اویغورلر دیگر تورک قوملرندن غننه وتورده اعتباریه آیری اولماسه‌یدی بيله ،
 تعقی ایش بر حرثک عصرلرجه مدت دوامی اولره اجتنابی غیر قبل بر خصوصیت
 ویرمسی ایجاب ایدردی . علاءالدین آتا ملک جویینک تاریخ جهانکشاسنده اویغور
 افسانه‌سی بولمق قبلدر . بوافسانده اورخان و کورخان کبی برقچ قارده‌شدن برینه
 ابدی برسلطنت ویریلیور . بوسلطنتک طاللی یشم (جدا) طاشندن برداغه باغلی در .

سلطنت کیشلیه‌رک نهایت چینی تهدید ایدیور . چین ، اویغور دولتک بوسرینی
 کشف ایدرک آرتق اسکی غننه‌نی اونوتان اویغور بکلرندن یشم داغنی صاتین آلمق ایچون
 مساعده ایتسورلر . بکک اذنی اوزرینه جدا داغنی کذاب دوکرک پارچالیور و آراه‌لره
 دولدوروب کوتوربورلر . اوزماندن بری اویغور دولتک هر طرفده عصیان و اختلال
 . پاطالیور ، قوجه سلطنت آز وقت ایچنده پارچالانیور . بوافسانه‌نک وبوکا منشأ اولان
 دیگر حکایه‌لرک اوغوز دستانیله علاقه‌سی یوقدر .

اویغورلر چین ، ایران ، هندمدنیتلرینک یولی اوزرنده بولندقلری ایچون همان بوتون
 دینی سیاسی جریانلرک تأثیری آلتنده قالمشدر . بوسیدن اویغور شهرلرنده اسکی شامان

دینک یانی باشنده برامانیزمک ، بوددیزمک ، مانجهئیزمک ، حتی نسطوری پاپاسلری واسطه سیله کلن خرسیتانلغک یر طوتدینی کورولور . اوینورلرک آیری آیری برر مدینه حالنده یاشاملری ، بر چوق زمانلر چین اداره سی آلتنده قالملری ملی قدرتی ده ضعفه دوشوردیکندن شخصی برمدیت وجوده کتیرمکدن زیاده (نازلو) دنیلن جنوب طریقیه مختلف مدینتیره ناقلکک وظیفه سی کورمشلردر .

قله مان هوآرک « قای شهرینه عمومی بر نظر » [۱] آدی اثرنده چین اداره سنک اوینور روحیتده نه درجه لرده تاثیر یامش اولدینی ، بوتون مغلوب ملتدره اولدینی کبی اوینورلرده ده الک زیاده اقتصادی قابیلرک انکشاف ایتدیکی ؛ مقلد روحک ابداعی روحی نه صورتله قوتدن دوشوردیکی کورمک قابلدور .

تورکمنله اوینور آراسنده کی بوفرق یالکز تاریخک دکل جوغرافیایانک ده مشاهده سی داخلنده در [۲] .

اوینورلرک اسکی دینلری کولک تورکلرک ثنائی مبدآنه توافقی ایدیورمی ایدی ؟ [۳] واقعا بوکا مشابه بر چوق نقطه لر بولمق قابله ده ، اوینورلرده هر شهرهم مخصوص بعض آلهلرک موجودیتی ، نهایت بونلرک آراسنده عادتا بر مرتبه فرقی کوزده دلمسی تورکمنلردن نه قادیار آیریلدینی کوسترد [۴] .

اوینورلر بر آراتق چینجه یازمشلردی . اورخونیلرک یرینه کچدکلری زمان اسکی کتابه لرک یازیسنی قبول ایتدیلر . نهایت نسطوری پاپاسلریله تماسده بولندقدن صوکر (سریانی) ، ایرانه مناسبندن صوکر (مانی) یازیسنی قوللانمغه باشلادیلر ؛ بو متمادی حروفات تبدیلیده اوینور حرنک بر چوق پارچه لره بولونمسه سی ، تام فیضی ویره جکی صبراده عقامته اوغرامسنی انتاج ایتدی [۵] .

سکزنجی عصردن بری اوینورلر آراسنده ، یوقارده صایدیغمز دورت بش دینک یاننده اسلامیتده یرطوتدی . لاکین بوقوم اصل ایلوک خانلر دیلن برتورکمن خانداننک یوتون مملکتلرینی ضبط ایدرک کوتلی بردولت تأسیسندن صوکره مسلمان اولدی . بوضورتله

[۱] سلجانیه کتبخانه سی قاتانوف شعبه سنده (نومرو : ۱۱۸۳)

[۲] عینی کتبخانه : قوروبانکین - کاشغار و یارکند حوالیسی (نومرو : ۴۹۷)

[۳] محراب مجموعه سی (نومرو ۹ - ۱۶) تورکمنلرک دینی : حللی ضیا

[۴] قاتانوف : حلبرغ - فین و اوینور اقوای آلهلری (نومرو : ۳۲۱)

[۵] قاتانوف کتبخانه سنده : قلاپروت - اوینورلسانی یازوب اوقومق (نومرو : ۲۳۸۶) .

کهله تی شمله مجموعه سی : تورک دیلنده سائترک موقعنه دائر - طومسن

اویغورلره سیاسی ، دینی ، اجتماعی وحدت لرینی قازانديران ینه مرکز ییجی وعسکر بر روحه مالک اولان تورکملردر .

ایشته یوسف خاص حاجیک (قوتادغوبیلیک) آدلی و اویغور دولتک تشکیلاتنه دائر منظوم اثری بوصیراده قلمه آلمشدر . اویغور حکمدارلرینک اسملری اون اویغورلرده (ایل ایلتر) ، دوقوز اویغورلرده (کون ایرکین) ایدی . ایلوکلر زماننده (ایدی قوت) قوللانمغه باشلادی . شوخالده اویغورلر بوکون چین تورکستاننده اوطوران برتورک قومی در .

۳ . — تورکمن لر : اوغوز نسلک اون اوغوز دنیلن کوکندن تورمین تورکمن قومی ، تورک تاریخک بوتون سیری ائساننده مستقل اولارق یاشامش وچوق دفعه تورک حکمونیاسک غعنوی رئیسکنی محافظه ایتشدر . تاریخک قید ایتدیکی ایلک تورکمن دولتی (توكيو) دولتی در . تورکمن قومک اجتماعی بعضی سی اوغوز توردمسی اوزرینه مستدر . اورتا آسیانک پایانسز بوز قیرلرنده کوچیه اولارق یاشایان ، آت صیرتنده چین ویزانس مدنیتلری آراسنده کروانچیلقی یابان تورکمن ، اوغوز توردمنه مستد قانونی ، غعنه سی و عرفیه بوتون خارجی تهلهکلره قارش یکووجود ، آهنگدار و متساند بر کل تشکیل ایدیوردی .

تورکمن قومی دیگر تورک قوملرندن تقریق ایدن ، اوکا سلطنتلر قورمق ، پایدار و قوتلی حکومتلر تأسیس ایده یلمک قدرتی بخش ایدن اوغوز توردمسک نه دن عبارت اولدیغنی ، هانکی اسسلره استاد ایتدیکنی دیگر بر مقاله ده کورمکه چالیشاجغز .

آنقره — ۲۰ کانون اول ۳۴۰

ملمی ضیا -

هاسمه : بر مقاله یی ، تورک برلکنه دائر صدری مقصودی بکک ویردیکی قونفرانسلر مناسیبله یازبورز . بالخاصه اوغوز توردمنه عائد اولان مابعدنده تورکملرک خصوصیت وفارق وصفلری حقنده کی مطالعه لر موی الیه جواب تشکیل ایده جکدر .